

Posudek vedoucího práce na práci Kristýny Jiráskové
„Pavlovy šátky a kapesníky: Černá a bílá magie v Efesu (Sk 19, 11-20)“

Ve své bakalářské práci se Kristýna Jirásková zaměřuje na výklad veršů Sk 19, 11-12, které v ekumenickém překladu zní: *Bůh konal skrze Pavla neobvyklé mocné činy. Lidé dokonce odnášeli k nemocným šátky a zástěry, kterých se dotkl, a zlí duchové je opouštěli*. Autorka nejprve v souladu s Robertem C. Tannehillem určuje základní textovou jednotku, z níž se bude snažit daný verš vyložit, a to jako Sk 19, 11-20, jež obsahuje trojí podání o magických praktikách v Efesu, kde se vedle krom zmiňovaných Pavlových zázračných exorcismů nachází ještě podání o nezdařeném exorcismu prováděného sedmi syny domnělého židovského velekněze Skévy (Sk 19, 13-17), a konečně scéna s pálením magických knih v Efesu (Sk 19, 18-20). Cílem práce je potom pokusit se určit, z jakého důvodu je Pavlův typ magie nejen přípustný, nýbrž i Lukášem velmi vyzdvihovaný, zatímco na první pohled velmi podobná magie synů Skévy či pohanská *Efesias grammata* jsou naopak odmítány, zatracovány či ničeny.

Autorka postupovala tak, že nejprve danou pasáž Sk 19, 11-12 pečlivě vyložila, a to jak ve světle jiných novozákonních míst (uzdravování nemocných Petrovým stínem ve Sk 5, 6 či uzdravení ženy trpící krvetokem v Mk 5, 25-34) tak i ve světle paralel z pohanské tradice, které v její práci zastupuje zejména epigrafický materiál z Asklépiovy svatyně v Epidauru, k čemuž ji byla vydatnou oporou sekundární vědecká literatura, kterou k práci shromáždila. Následně pak na základě srovnání těchto tří pasáží došla k závěru, či přípustný, či tzv. bílý typ magie se od nepřipustné černé magie neliší ani pokud jde o *modus operandi*, ani pokud jde o celkovou intenci magického působení, jejímž cílem je uzdravení nemocného. Pokud odhlédneme od jinak celkem ošidného kritéria, kdy podle Lukášova hlubokého přesvědčení pohanská magie na rozdíl od té křesťanské nefunguje, může nezúčastněný pozorovatel rozlišit křesťanského misionáře od pohanského mága pouze jejich sociálním statutem: na rozdíl od černého mága, který si magií vydělává na živobytí, je bílý mág ekonomicky i sociálně zaopatřen a do jeho činnosti tak nevstupuje ekonomický ohled či kalkul: z autorčiny analýzy se tak ukazuje, že rozdíl mezi bílou a černou magií v této pasáži *Skutků*, ale zřejmě v celém Lukášově díle, je tak v posledku sociální.

K povinnostem vedoucího patří vyzdvihnout zejména silné stránky předkládané práce: zde oceňuji, že práce má jasně stanovený cíl, přehlednou strukturu, skvěle zvládnutou formální stránku a příkladně vypracovanou bibliografii. Zvláštní ocenění zaslouží též bibliografická rešerše: je zde jednak vidět, že autorka pečlivě nastudovala po mém soudu nejdůležitější komentáře ke *Skutkům apoštolským* (Barrett, Tannehill, Johnson, Haenchen, Talbert), což rozhodně není lehké čtení, a současně pro vypracování tohoto oddílu autorka použila recenze daných knih z předních vědeckých časopisů, což je v bakalářských pracích poměrně neobvyklé a autorce umožnilo nahlédnout místo těchto prací v širší perspektivě lukášovského bádání, což by jinak bylo krajně obtížné. Vlastní interpretace plně odpovídá bakalářskému stupni studia, je vypracována korektně, autorka věcně argumentuje, logicky vyvozuje závěry a dokládá po mém soudu všechny teze, které předkládá

Závěry, k nimž autorka dochází, po mém soudu nejsou triviální: pokud vyjdeme z toho, že — jak ukazuje pasáž Sk 19, 11-20 — je rozdíl mezi černými a bílými mágy skutečně primárně rozdílem sociálním, tj. v posledku rozdílem na jedné straně mezi těmi, již mají v antickém slova smyslu SCHÓLÉ, a na straně druhé těmi, již žijí pod tlakem životní nutnosti, poskytuje to zajímavý hermeneutický klíč nejen k řadě dalších pasáží ve *Skutcích* — jako je konfrontace jáhna Filipa a Šimona mága v Samaří (Sk 8, 4-25), či Pavla a Elymase-Bar Jesuse na dvoře Sergia Paula (Sk 13, 6-12) — nýbrž odhalujete to i cosi podstatného o autorovi samém, a sice jeho bytostné zakotvení v tradici řecké PAIDEIA, která odlišuje mezi na jedné straně těmi, již jsou svobodní, a tedy důvěryhodní, lepší lidé, a otroky na straně druhé, již SCHÓLÉ nejen nemají ale ani ji nejsou hodni.

Jsem si samozřejmě vědom toho, že práce má určité nedostatky: autorka je limitována tím, že jí je nepřístupný řecký text *Nového zákona*, což lze pouze částečně kompenzovat tím, že pracuje s několika různými překlady do češtiny a jedním překladem anglickým. Dále by možná stálo za to, rozpracovat blíže motiv Ježíšova a Pavlova magického fluida, ale to by vyžadovalo prostudovat základní publikaci PREISIGKE, FRIEDRICH. *Die Gotteskraft der frühchristlichen Zeit*. Berlin: de Gruyter, 1922, zejména od s. 14, která byla autorce nepřístupná z části jazykově, ale zejména tím, že byla psána kurentem.

Práci hodnotím na pomezí výborně a velmi dobře

V Kladně 1. května 2021
Josef Kružík